

Maasan Päivälehti

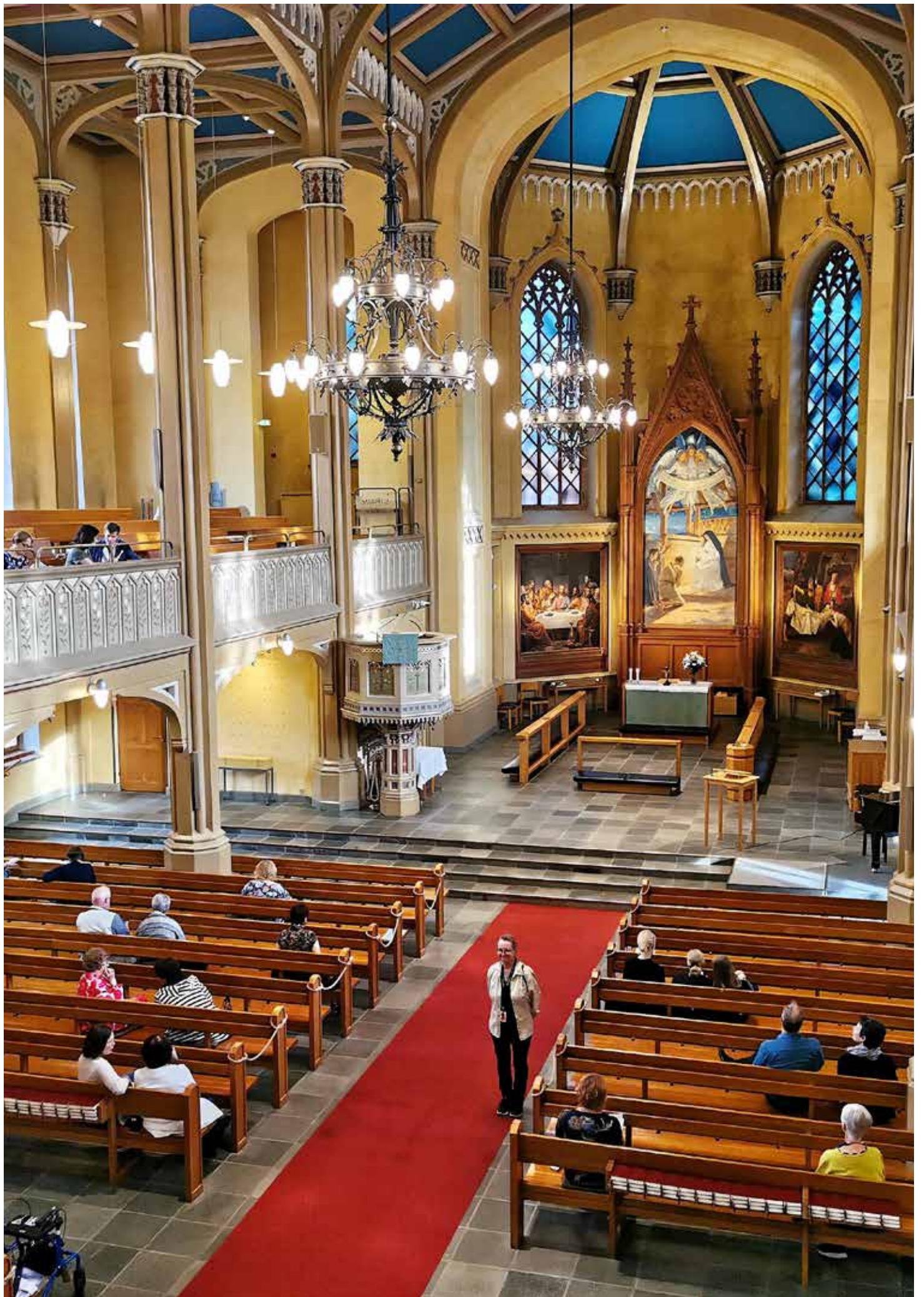
WASA DAILY

Wasa Dagblad

Photo Supplement

Vaasan kirkon alttaritaulu
Altartavlan i Trevaldighetskyrkan
Vasa church altarpiece
Вівтар церкви Вааса
Albert Edelfelt (1854-1905)

Albert Edelfelts altartavla "Herdarnas tillbedjan" i Vasa kyrka är en av de finaste i Finland!

I sitt julnummer den 24 december 2023 publicerade Helsingin Sanomat en ingående artikel om altartavlan i Trefalighetskyrkan i Vasa, "Herdarnas tillbedjan", målad av Albert Edelfelt (1854-1905). Artikeln var skriven av Riitta Koivuranta.

Edelfelts verk är från 1894 och beskriver förundran och glädjen över födelsen av ett nytt liv. Dess centrala karaktär är Jungfru Maria, som håller den nyfödde Jesus i sina armar. Framför dem finns en grupp herdar, med änglar utspridda över dem.

Professör E. Aspelin skriver i Nya Pressen i augusti 1894 om altartavlan: "Jag såg tavlan både om söndagen och fredags förmiddag, sådan den numera ständigt presenterar sig för vasaborna.. Det första som slog mig var den förträffliga samstämmighet, som förefinnes mellan målningens färg, den värdiga och enkla, men dock stilfulla götiska ekramen samt kyrkväggarnas färger, guldbrunnt och blått. Konstnärens tidigare besök i Vasa förklarar, huru han kunnat så väl avpassa tavlans färgverkan efter platsen. Oaktat den ofördelaktiga dubbla sidobelysningen gör sig därför bilden ypperligt, och man kan tydligt se den från de avlägsnaste delar av kyrkan. Härtill bidrager ock att ekramens naturfärg något dämpats genom en mörkare fernissa.

Vad målningen eljes vidkommer, kan jag ej annat än ställa den mycket högt som konstverk. Den fina smak och respektfulla takt, varmed konstnärer förstått att modernt behandla det traditionella ämnet är synnerligen stor. I detta hänseende må observeras den förändrigade »realismen» både i madonnans och herdarnas gestalter.

Det är nordiska, ja finska typer och dock intet provocerande. Marias stilla ljuvhet och herdarnas hängivna andakt är av äkta art, och de höja det typiska så högt över det vardagliga och etnografiska, a.tt endast den kritiska granskningen varsnar ursprunget. Oxen och åsnan i stallen äro avskaffade, ty detta urgamla, naiva drag i kompositionen skulle varit störande för den mera förändrigade uppfattningen. Däremot har konstnären bibehållit de övernaturliga dragen, belysningen, utgående från barnet och änglakören. Den förra har lyckats väl, 1 det ett milt ljus sprider sig över figurerna i förgrunden, utan att däri mer än i annat någon sökt effekt förspörjes.

Om änglarna har man anmärkt att de äro för stora i

förhållande till det övriga. Mig stör det icke. Tvärtom synes mig det medeltida motivet de sjungande änglarna med språkbandet i väsentlig grad bidra till scenens naiva, bibliska stämning. För att rätt bedöma huru fin och förändrigad Edelfelts uppfattning även häruti är, må man jämföra hans tavla med Correggios världsberömda »Heliga natt». I den senare målningen översvallar den sinnliga skönheten. Så t. ex. den ängel, som vänder sina runda ben och mera därtill åt åskådaren och jämför honom med de bleka, fromma, nästan asketiska änglarna på Vasa altartavla.

Man behöver icke därtill taga i betraktande den känslovarmta, jättelika herdegestalten eller Marias yppiga skönhet i Correggios tavla för att erkänna att Edelfelts målning står betydligt över den förra åtminstone som andaktsbild. Och därför håller jag vår konstnär räkning, ty han har, utan att därför gå sitt artistiska samvete för när, velat måla och verkligen målat sin tavla för kyrka och en troende församling och ej för utställningspubliken."

Den kände arkitekten och konstnären Jacob Ahrenberg hade oskå sett tavlan och i en lång artikel i "Finsk tidskrift" i april 1894 bedömer han Edelfelts konst: 2Albert Edelfelts konst har år för år vunnit i djup och storlitagehet. Han har lämnat den period, då det älskvärda, fina och eleganta var hans styrka, hans särmärke, för att jämte dessa egenskaper tillkämpa sig något af den stora patos som ger höghet, värme och kraft åt konsten. Måne det icke vore tid på att hans land gifve honom i uppdrag att taga i tu med något af våra nationella minnen, för att hela skalan af hans färg, hela styrkan af hans förmåga i konception och teckning må utvecklas och den finska konsten få något nationellt minnesmärke, som genom tiderna bure vittne om att vi vetat att skatta högt hvad vi haft, ett verk som stärkte vår nationalkänsla, vårt förtroende till våra andliga resurser."

Signaturen "Neger", Vasabladets långvariga redaktör, skrev om denna berömda tavla den 17 juli 1938: "En turist stod och beundrade det väldiga frihetsmonumentet, för vilket han inte hade nog starka lovord. Han prisade för resten hela staden, men på en punkt var han besviken. Han skulle vilja se Edelfelts berömda altartavla i Vasa kyrka, men att komma in i kyrkan en vardag tycks vara lika svårt som att ta ned en stjärna från skyn. Jag hade just fått tag i Lito-Björkells nya turisthandbok och såg där, att man skall ringa till tel. 37 75, så slipper man in i kyrkan. Jag ringde en gång, två gånger och tre gånger, men fick aldrig något svar, så den upplysningen har turisten ingen glädje av. Huru skulle det vara att helt enkelt hålla kyrkan öppen dagen i ända under turistmånaderna, som man gör i andra länder. Det är inte första gången vi hört frågan av turister, och då vår altartavla nu tycks

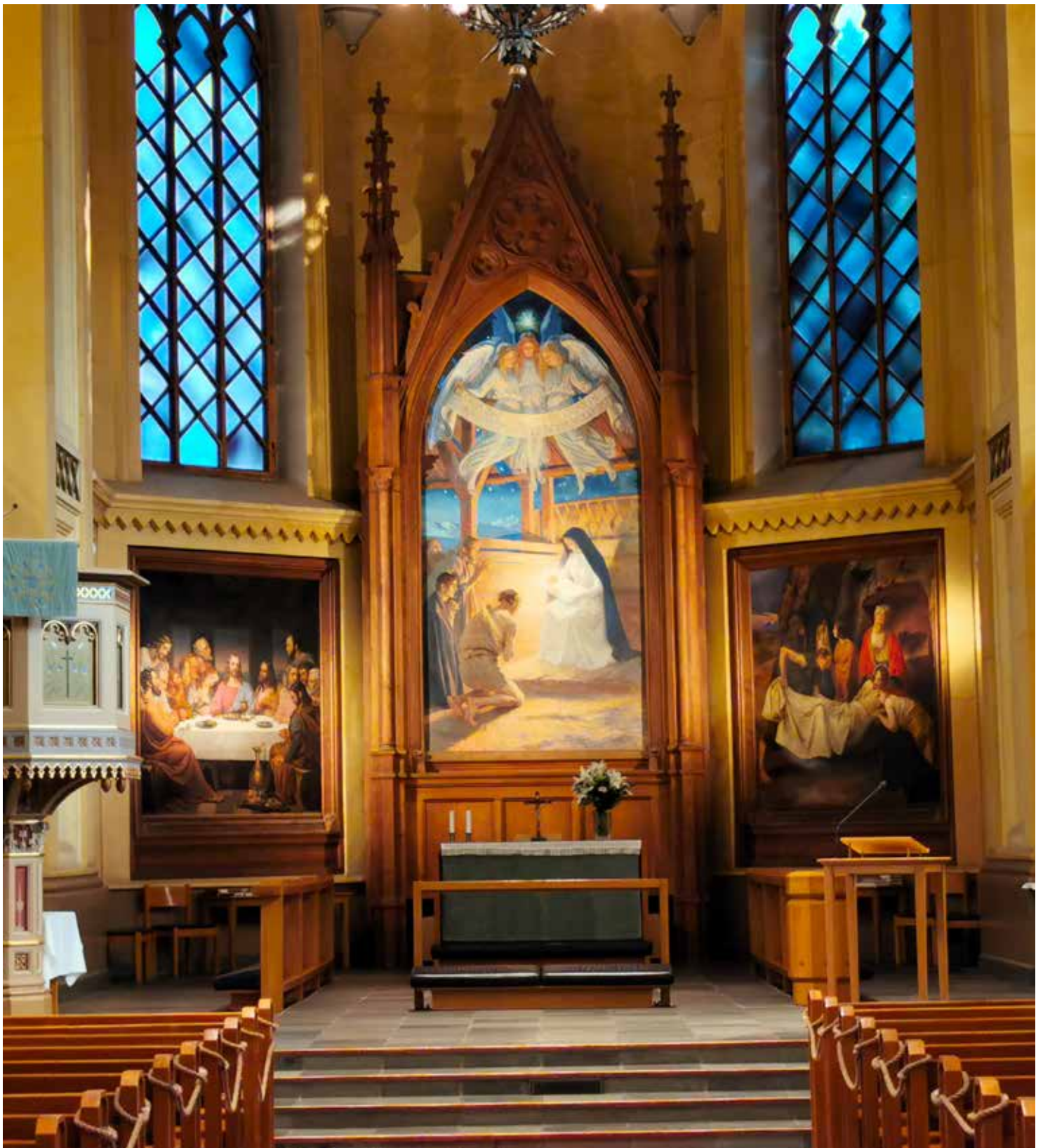

vara så känd att folk frågar efter den, kunde det vara skäl att ordna saken. Kyrkor med sämre altartavlor stå öppna för turister.” Detta har nog sedan förverkligast, kyrkan är numera öppen också på vardagar.

Avbildningen av Maria i målningen har hyllats för sin känslighet. I Helsingin sanomats artikel berättas att Marias modell är känd för att ha varit en skolflicka från Helsingfors som konstnären råkade se gå nerför gatan. Tidningen berättar också om en kvinna som för ett par

decennier sedan besökte kyrkan. Hon berättade för vaktmästaren att hon en sista gång ville komma och se Edelfelts tavla. Hon hade själv som baby stått modell för målningen av Jesusbarnet. Hennes föräldrar var goda familjebekanta med konstnären Edelfelt, och eftersom konstnären inte hade någon babymodell vid den tiden fick den lilla flickan vara målningens Jesus.

Ingen i församlingen minns kvinnans namn.

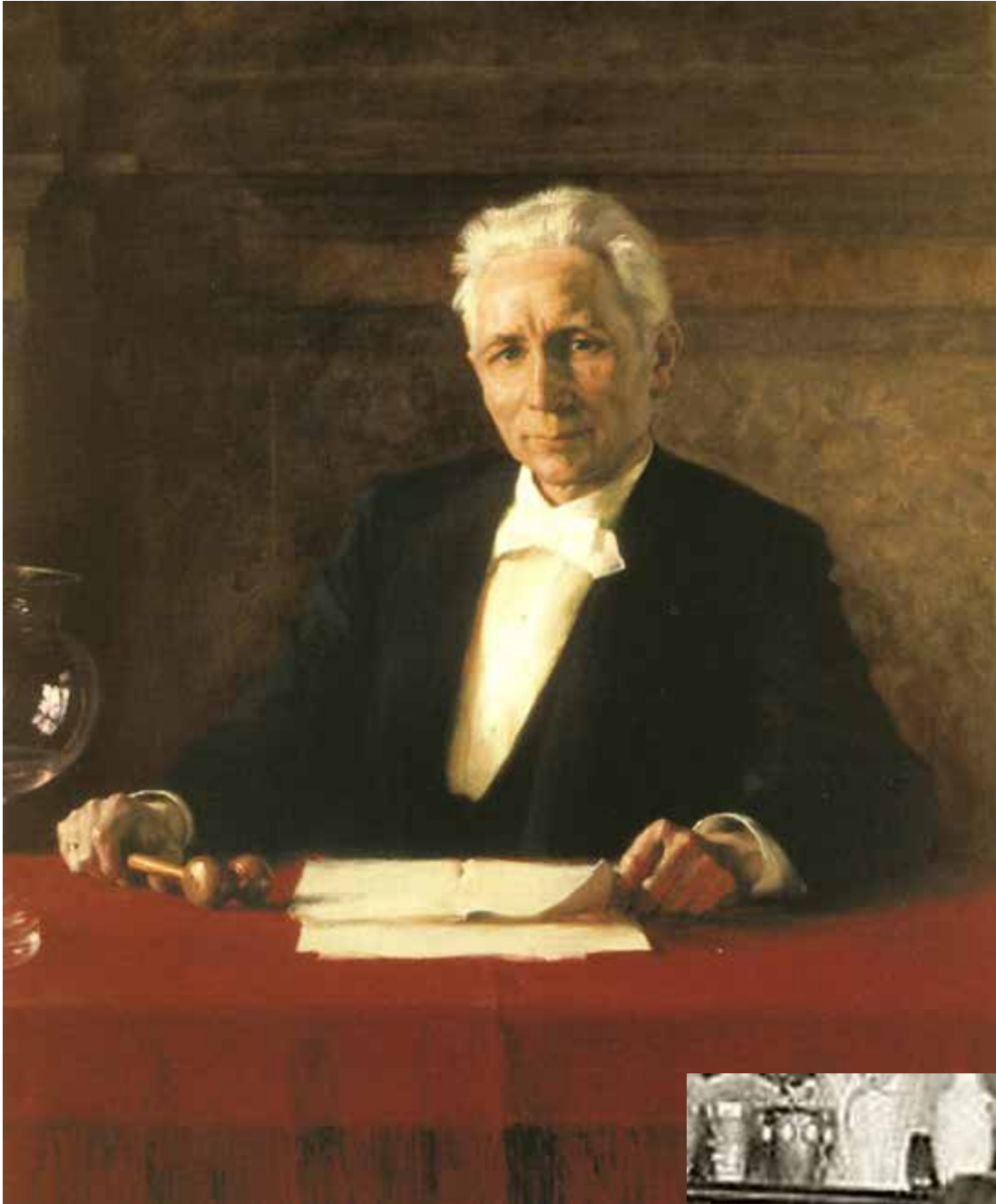

Den värdefullaste målningen i kyrkan är Albert Edelfelts år 1894 målade altartavla "Herdarnas tillbedjan". Till vänster om denna finns altartavlan "Den heliga nattvardens instiftande" som är målad av Robert Wilhelm Ekman 1861. På högra sidan har vi altartavlan "Jesus gravläggning" som är målad av Louis Sparre och blev färdig 1897.

Artikeln om altartavlan i Helsingin Sanomat den 24.12.2024. Artikeln var skriven av Riitta Koivuranta

Altartavlan i Trefaldighetskyrkan är den enda altartavla Albert Edelfelt någonsin målat. Men här är en annan tavla med anknytning till Vasa, nämligen ett porträtt av Joachim Kurtén (1836-1899), bankman, affärsman och lantdagsman. Han var född i Kronoby och var verksam i Vasa hela sitt aktiva liv. Hans betydelse för stadens utveckling var stor.

Bilden till vänster visar Albert Edelfelt i hans studio i Paris omkring år 1900.

Tavlan i Pörtom kyrka

En kopia av Edelfelts tavla finns i Pörtom kyrka. Kopian är målad år 1913 av Toini Kallio, sedermera känd som tekstilmålare. Toini Olga Kallio var född 1891 i Pörtom. Hennes far, kontraktsprost Pietari Antero Kallio, var då kyrkoherde i Pörtom. Mamman var Lydia Charlotta Durchman, Toini hade genomgått en kurs i Konstföreningens ritskla år 1911. Hon gjorde kyrklig textil, bildvävnader, fanor och inredningstextilier och hon deltog i utställningar i Milano och Antwerpen. Hon dog 1981.

Hennes bror, Oiva Sakari Kallio (1884-1964) var en känd arkitekt, som bland annat ritade kyrkan i Karkku och kyrkan i Äyräpää, denna förstördes under vinterkriget.

Maalaus Pirttikylän kirkossa

Kopio Edelfeltin maalauksesta löytyy Pirttikylän kirkosta. Kopion maalasi vuonna 1913 myöhemmin tekstiilimaalari Toini Kallio. Toini Olga Kallio syntyi vuonna 1891 Pörtomissa. Hänen isänsä, sopimuspappi Pietari Antero Kallio, oli tuolloin Pörtomin seurakuntapappi. Äiti oli

Lydia Charlotta Durchman, Toini oli suorittanut Taideyhdistyksen piirustuspöydän kurssin vuonna 1911. Hän teki kirkkotekstiilejä, kuvakankaita, bannereita ja sisustus-tekstiilejä sekä osallistui näyttelynäyttelyihin Milanossa ja Antwerpenissä. Hän kuoli vuonna 1981.

Hänen veljensä Oiva Sakari Kallio (1884-1964) oli kuuluisa arkkitehti, joka muun muassa suunnitteli Karkun kirkon ja talvisodassa tuhoutuneen Äyräpään kirkon.

The painting in Pörtom church

A copy of Edelfelt's painting can be found in Pörtom church. The copy was painted in 1913 by Toini Kallio, later known as a textile painter. Toini Olga Kallio was born in 1891 in Pörtom. Her father, contract priest Pietari Antero Kallio, was then parish priest in Pörtom. The mother was Lydia Charlotta Durchman, Toini had completed a course in the Art Society's drawing board in 1911. She made church textiles, pictorial fabrics, banners and interior textiles and she participated in exhibitions in Milan and Antwerp. She died in 1981.

Pörtom kyrka och kyrkans altartavla, en kopia av Albert Edelfelts altartavla i Trefaldighetskyrkan i Vas.

